

УДК 597/2/5. 639/3

Марценюк Н.О., кандидат с.-г. наук

Панько В.В., кандидат с.-г. наук

Мушит С.О., асистент

Вінницький національний аграрний університет

СТАН ПОПУЛЯЦІЙ ПРОМИСЛОВИХ ВИДІВ РИБ У ВОДОЙМАХ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

При вивченні проблеми використання запасів риби у водоймах Вінницької області. Встановлено, що у 2009 році відбулося збільшення вилову риби у 1,7-2,4 рази, основну частку вилову склали карась, плітка та ляц.

Ключові слова: водні біоресурси, водойми, вилов, види риб, рибництво, вирощування.

За кількістю водних об'єктів Вінниччина помітно виділяється серед інших областей України, так як розташована в басейнах трьох головних рік України – Південного Бугу, Дністра і Дніпра. На території області розташовано 63 водосховища загальною площею 11,2 тис. га та більше 4 тисяч ставків, що близько 20 тис. га. Розподіл штучних водойм по території області нерівномірний. Найбільші площі водного дзеркала розташовані в басейні Південного Бугу, а найменші – в Дністровському басейні [1]. Використання водойм переважно комплексне – для потреб енергетики, водопостачання та риборозведення.

Із сучасної іхтіофауни водойм Вінниччини найбільш широко представлені родини корошових, бичкових та окуневих [2].

Негативний антропогенний вплив на природні екосистеми регіону спричинив трансформацію якісних та кількісних показників іхтіофауни водойм Вінниччини. Аборигенні види риб суттєво скоротили свою чисельність або зменшили ареал.

Методика досліджень. Дослідження проводили протягом 2007-2009 рр. Методом порівняльного та статистичного аналізу вивчали кількісний та якісний склад вилову риби у водоймах Вінницької області. Проводили спостереження щодо водойм та вивчали сучасний стан іхтіофауни. При цьому були використані статистичні дані Головного державного управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства у Вінницькій області. Обробку експериментальних даних проводили за сучасного пакету програм Excel.

Результати досліджень. Протягом періоду досліджень (2007-2009 рр.) природні водойми області зариблювали молоддю риб (однорічки та дворічки). З кожним роком кількість вселених водних живих ресурсів збільшували на 22,9-37,7%, в порівнянні з 2007 р. за рахунок однорічок. Проте зариблення природних водойм дворічками зменшували на 5,8-18,2% (табл. 1).

Зариблення здійснювали дворічками та однорічками, лише у 2007 році, крім згаданих вікових категорій, вселяли цьоголіток щуки 0,2 т, коропа 0,34 т та карася 0,3 т.

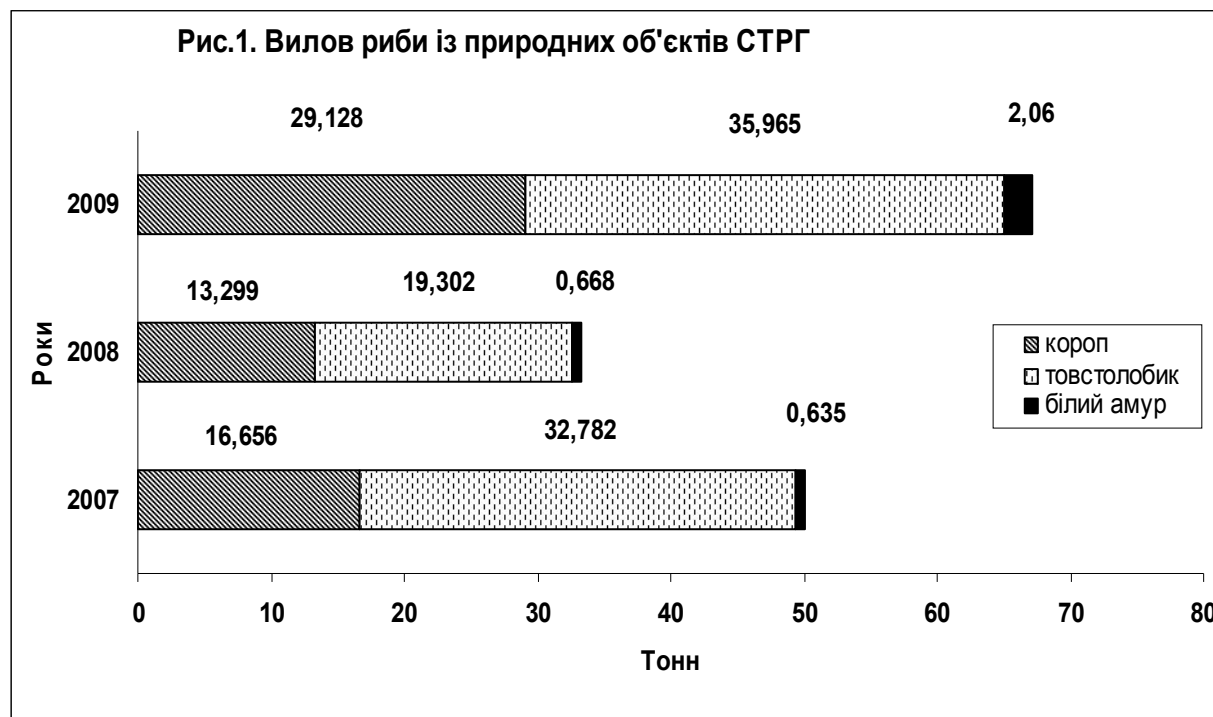
Дані таблиці 1 свідчать про те, що в природні водойми Вінниччини в основному вселяють рослиноїдних риб, які займають 58-89% від загальної кількості вселених риб. Середня маса дворічок при зарибленні рослиноїдних риб складає 90-250 г,

коропа 76-193 г, однорічок рослиноїдних - 20,5-42,6 г та коропа - 20-36 г відповідно. У 2007 році водойми зарибали 2 тис. екземплярів щуки середньою масою 100 г.

Таблиця 1. Обсяги зариблення молоддю риб природних водойм Вінницької області, тонн

Види риб	Дворічки			Однорічки		
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2007р.	2008 р.	2009 р.
Білий амур	-	0,75	-	-	1,32	16,05
Короп	16,2	-	3,34	0,28	10,08	-
Строкатий товстолобик	-	4,45	1,35	-	3,07	0,39
Білий товстолобик	21,8	20,6	26,4	3,0	-	10,46
Карась	-	10	-	-	1,48	-
Всього	38,0	35,8	31,09	3,27	15,95	26,9

Основними об'єктами вирощування у водоймах Вінниччини є короп, товстолобик та білий амур. Переважна більшість користувачів спеціальних товарних рибних господарств (СТРГ) вирощувала коропа в полікультурі з товстолобиком, а білого амура використовували як біологічного меліоратора в боротьбі з заростанням водойм (рис. 1).

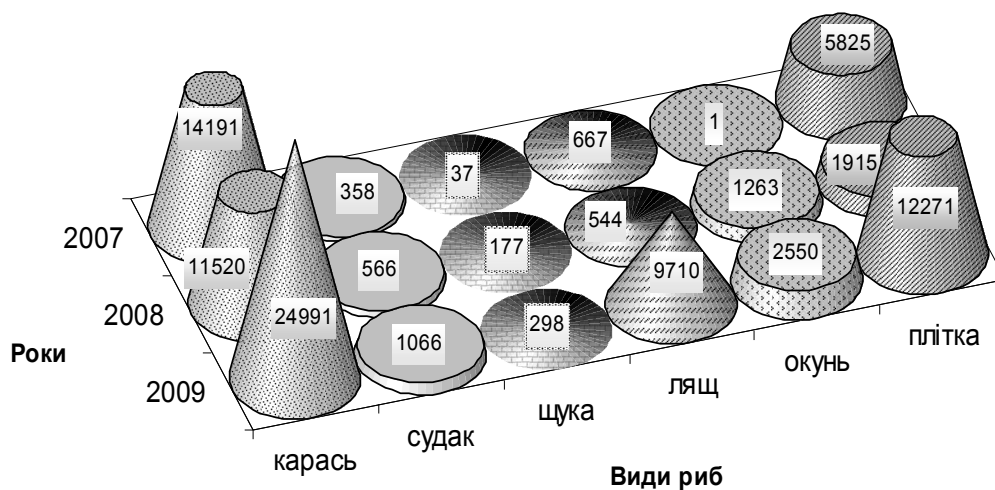

За період досліджень в полікультурі найбільшу питому вагу у вилові із зариблених природних об'єктів становив товстолобик, однак, спостерігається тенденція незначного зменшення його кількості в полікультурі - 65,5% (2007 р.), 58% (2008 р.) та 53,6% (2009 р.). Протягом останніх років відбулося зростання вилову в зариблених природних водоймах коропа та білого амура на 10,1 та 1,8 % відповідно.

Серед основних причин зниження в структурі полікультури вирощування коропа є висока вартість кормів, які займають близько 40% затрат на вирощування, що відображається на вартості. Дана ситуація змусила рибницькі господарства перейти на вирощування товстолобика, собівартість якого значно нижча.

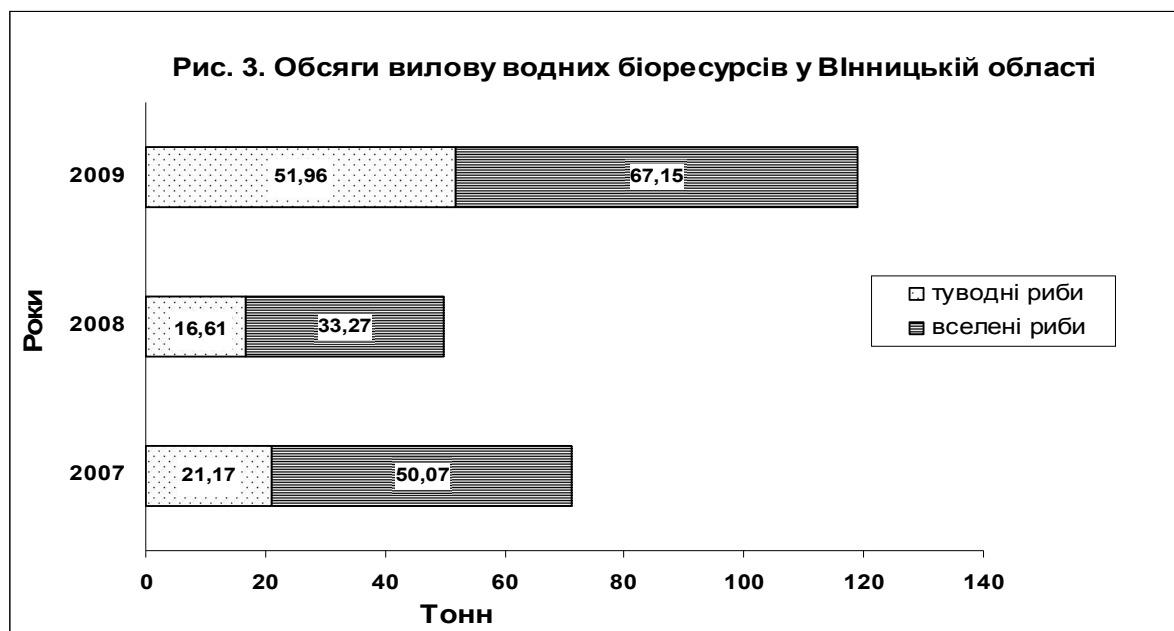
Досліджуючи вилов туводних видів риб (рис. 2) з природних водойм слід відзначити, що в 2009 році практично по всіх туводних видах риб спостерігалось збільшення вилову, окрім сома, вилов якого зменшився на 20%. Аналізуючи структуру вилову риби з природних водойм, слід відмітити, що найбільшу кількість у вилові складали такі види риб: карась 48,1-69,4%, плітка 11,5-27,5% та лящ 3,2-18,7%. В 2007 році дані види риб займали 95,4% всього вилову.

Рис. 2. Вилов аборигенних видів риб у СТРГ, кг

Основна перевага карася у виловах характеризується високою пластичністю, яка обумовлена невибагливістю до нерестового субстрату, порційним характером ікрометання, здатністю до споживання широкого спектру кормових організмів. В 2008 році основу вилову складали карась, плітка та окунь які в сукупності займали 88,5%. Збільшення біомаси окуня в уловах свідчить про те, що у водоймах знаходилася значна кількість смітної риби (гірчак, верховодка та ін.). В 2009 році 80,8% вилову припадало на карася, плітку та ляща, в цей період було зафіксовано незначний вилов краснопірки, якого в попередні роки не було відмічено.

Вилов водних біоресурсів за період 2007-2009 рр. був в межах 49,9 тис. т (2008) - 119,1 тис. т. (2009) (рис. 3).

Аналізуючи обсяги вилову за дослідний період 2007-2009 рр. слід відмітити, що у 2009 році, порівнюючи з попередніми роками, відбулося зростання вилову водних біоресурсів в 1,7-2,4 рази, в тому числі вилов туводних видів риб зріс в 2,4-3,1 рази. За рахунок зариблення природних водойм молоддю риби вилов збільшився в 1,3-2 рази. Основні чинники, які мали вплив на зростання обсягів вилову це збільшення на площі на 9-27% та зростання кількості користувачів у 1,75-2,37 рази.

Висновки. Узагальнюючи результати досліджень, спостерігається тенденція збільшення вилову водних біоресурсів всіх видів риб з природних водойм Вінниччини. Це пояснюється чітким дотриманням правил вилову риби з природних водойм, охороною природних нерестовищ риб під час нерестової кампанії.

Література

1. Водний фонд Вінницької області/ Довідник. – Вінниця, 2003. – 144с.
2. Гавриков Ю.С., Коник О.М. Водний фонд Вінницької області: Довідник./ Ю.С.Гавриков, О.М.Коник – Вінниця, 2003.- 144 с.

Summary

Consisting of populaciy of industrial types of fishess is of reservoirs of Winnitca area / Martsenyuk N.O., Pan'ko V.V., Mushit S.O.,

The problems of the use of supplies of fish are in-process reflected in the reservoirs of the Winnitca area. It is set that in 2009 year the increase of fishing-out of fish took a place in 1,7-2,4 times, the basic particle of fishing-out was made: European carp, roach and bream.

Keywords: water bioresources, reservoirs, fishing-out, types of fishess, fish-farming, growing